

FILOZOFIJA, 4. ISPIT
1. 1B
2F
3A
4D
2. 1A
2C
3F
4E
3. 1A
2D
3E
4B
4. Ukratko objasnite ustrojstvo Platonove ideje Države s obzirom na:
1. ontički status ili način njezina postojanja
2. svrhu koju treba ostvariti
3. obrazloženje staleškog ustroja
Odgovori:
1. Platonova država je idealna, a ne zbiljska i ne oslanja ni na jedan empirijski oblik države toga doba.
2. Platonova država treba ostvariti vrlinu pravednosti koja proizlazi iz skladnog ostvarenja vrlina umjerenosti, hrabrosti i mudrosti (razboritosti).
3. Platonova država je staleški ustrojena zbog toga što svatko čini samo ono za što je sposoban te se ne miješa u poslove drugih ljudi. Time se ostvaruje sklad različitih vrlina i ostvaruje harmonijska cjelina.

5. Ukratko objasnite temeljne značajke čovjekova prirodnoga stanja prema Thomasu Hobbesu, Johnu Lockeu i Jeanu Jacquesu Rousseauu.

Odgovori:

1. Thomas Hobbes smatra da je prirodno stanje rat svih protiv svih u kojemu se ljudi zbog oskudnih sredstava, međusobnoga nepovjerenja i sporenja oko časti nužno sukobljavaju. To je stanje opće nesigurnosti i straha od nasilne smrti u kojemu je život jadan, kratak i bijedan.

2. John Locke smatra da je prirodno stanje ono u kojemu čovjek živi u društvu, posjeduje vlasništvo i djeluje u skladu s prirodnim zakonom. S prešutnim pristankom na novac dolazi do velikih razlika u vlasništvu, što stvara sukobe i potrebu za zajedničkim sucem s autoritetom, odnosno državom.

3. Jean J. Rousseau smatra da je prirodno stanje ono u kojemu čovjek živi osamljeničkim i lutalačkim životom, dobrohotan je i samodostatan te vođen nevinom ljubavi prema sebi i samilosti prema drugima. Prirodne nepogode (potresi, poplave) slučajno povezuju osamljene pojedince i dovode ih u društvenu vezu.

6. Ukratko objasnite Kantove pojmove: razum, um, i 'stvar po sebi'.

1. Razum je moć sinteze onog što je u zrenju raznoliko i odvojeno. Sposobnost razuma je prosuđivanje tj. sjedinjavanje predodžbi u svijesti i stvaranja pojmova na temelju opažaja (primalačko sintetička misaona moć).

2. Um je najviša spoznajna moć čovjeka, iznad osjetilne i razuma. Um je aktivno oblikovna moć na razini usmjeravanja misaone djelatnosti. Um se zalijeće preko granica iskustva te izvodi daljnje sinteze razumskih spoznaja. Tako dolazi do ideja koje ne mogu biti konstitutivne (sadržajne) nego samo regulativne.

3. Kant razlučuje stvar kao pojavu i predmet svijesti (fenomen, spoznajni objekt) za neki zamjećujući i spoznajuci subjekt, od stvari koja se ne može spoznati – stvari po sebi. Kant ograničava razumsku spoznaju na predmete iskustva koji su u granicama vremena i prostora, a stvar po sebi je izvan tih granica, transcendentna (noumenon) koju Kant uvodi kao nužnu pretpostavku objektivnosti iskustva.

7. Pojasnite što je to deskriptivna, a što normativna etika.

1. Deskriptivna etika opisuje postojeće sustave moralnih normi i vrijednosti, ne propitujući što je (moralno) dobro. Deskriptivna etika konstatira postojanje različitih moralnih sustava.

2. Normativna etika utvrđuje načela ispravnog djelovanja. Normativna etika nastoji otkriti i opravdati opće principe, odnosno temelje moralnih prosudbi unutar nekog moralnog sustava.

8. Objasnite pojmove kauzaliteta i teleologije.
1. Kauzalitet je naziv za uzročno-posljedični slijed kojim se objašnjava stabilna povezanost i uvjetovanost među bićima i pojavama u svijetu te procesi i kretanja. Neko biće je uzrok drugomu biću, a drugo je biće posljedica prvog i mogući uzrok nekom trećem biću.
2. Teleologija ili svrhovitost je naziv za opstojnost i povezanost među bićima i pojavama, pri čemu su način njihove opstojnosti, povezanost te kretanja i procesi određeni s unaprijed zadanom svrhom koju cjelina bića nastoji ostvariti.
9. A,D
10. A,B
11. A,C
12. C,D
13. A,B
14. C
15. C
16. A
17. C
18. C
19. D
20. prestabilirane harmonije
21. skepticizam
22. svršni uzrok, <i>causa finalis</i>
23. slobode
24. slobodna volja, autonomija
25. tolerancija, snošljivost
26. egzistencija – esencija, egzistencija prethodi esenciji
27. odgoj
28. fenomenološka redukcija, epohe